

**LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS
PETICIJŲ KOMISIJA**

**IŠVADA
DĖL 2024-10-22 PETICIJOS NR. PC-41 DĖL NACIONALINĖS DEMENCIJOS
STRATEGIJOS PRIĖMIMO**

2025-02-19
Vilnius

Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisija (toliau – Komisija) 2025 m. vasario 19 d. posėdyje iš esmės išnagrinėjo peticiją (2024-10-22 Nr. PC-41) ir priėmė sprendimą teikti Vyriausybei išvadą netenkinti pareiškėjos peticijoje išdėstytų prašymų ir siūlymų dėl nacionalinės demencijos strategijos (toliau – Strategija) priėmimo.

Pareiškėjos peticijoje teigiama, kad Pasaulio sveikatos organizacija pažymi, jog Strategija yra nuosekliausia priemonė su demencija susijusiems iššūkiams atliepti. Lietuva 2017 m. kartu su kitomis pasaulio valstybėmis įsipareigojo parengti Strategiją, pritardama Pasauliniam demencijos veiksmų planui, tačiau Strategija dar neparengta. Visuomenė nėra informuota apie efektyvias demencijos rizikos mažinimo priemones. Demencija dažniausiai diagnozuojama vėlai: visuomenė ir specialistai stokoja žinių atpažinti pirmuosius požymius, dėl paplitusių neigiamų su demencija susijusių nuostatų žmonės vengia kreiptis pagalbos laiku. Sveikatos ir socialinių paslaugų sistemos nėra pasirengusios kiekvienam piliečiui laiku suteikti prieinamą, individualizuotą ir kokybišką pagalbą. Demencijos srityje veikiančių specialistų rengimo, demencijos įtarimo, diagnostikos, podiagnostinės priežiūros srityse yra daug spragų; norint pagerinti padėtį, būtinas integruotas ir tarpsektorinis veikimas. Dauguma demenciją turinčių asmenų gyvena namuose. Ten jais rūpinasi artimieji, neturėdami nei tam reikalingų žinių, nei įgūdžių, o negaudami tinkamos pagalbos, tokie asmenys susiduria su neigiamomis ekonominėmis, sveikatos ir socialinės gerovės pasekmėmis.

Strategija būtų ilgalaikis veiklų įgyvendinimo planas, padėsiantis užtikrinti, kad į demenciją būtų žvelgiama kompleksškai: šalies piliečiai saugomi nuo demencijos rizikos ir efektyviai teikiama parama bei pagalba su demencija susidūrusiems šeimoms. Šios veiklos padėtų tinkamai pasirengti su demencija susijusiems sunkumams, mažintų demencijos riziką Lietuvos piliečiams, didintų visuomenės atvirumą demencijai ir mažintų su demencija susijusią stigmą, gerintų paslaugų kokybę ir prieinamumą teikiant pagalbą su demencija susidūrusiems asmenims ir jų artimiesiems, kuriant inovacijas šioje srityje, vykdamą pagrindinių demencijos rodiklių stebėseną.

Sprendimas priimtas įvertinus pareiškėjos peticijoje pateiktų prašymų ir siūlymų teisėtumą, pagrįstumą, tikslingumą, naudingumą, atitiktį teisėkūros principams ir jų įgyvendinimo galimybes, taip pat atsižvelgta į institucijų išvadose pateiktus argumentus, Komisijos posėdyje išklausių pareiškėją, Lietuvos sporto universiteto rektorę, Sveikatos apsaugos ministerijos, Socialinės apsaugos

ir darbo ministerijos ir Lietuvos savivaldybių asociacijos atstovus. Argumentai pateikiami šioje išvadoje.

Komisijos nuomone, pareiškėjos peticijoje teikiamas prašymas dėl Strategijos priėmimo nėra tikslingas, nes Strategija nebūtų suderinama su 2021 m. sausio 1 d. įsigaliojusiu Lietuvos Respublikos strateginio valdymo įstatyme įtvirtintu teisiniu reguliavimu. Pažymėtina, kad Strateginio valdymo įstatymo 6 straipsnyje imperatyviai nustatyta, kad, be Valstybės pažangos strategijos, galimi tik dar du valstybės strategijų tipai: Nacionalinio saugumo strategija ir Lietuvos Respublikos teritorijos bendrojo plano koncepcija. Taigi, Strategijos kaip planavimo dokumento rengimas neatitiktų galiojančio teisinio reguliavimo nuostatų. Tačiau Komisija pritaria Komisijos posėdyje pareiškėjos, Lietuvos sporto universiteto rektorės ir institucijų atstovų išsakytai nuomonei, kad reikalingas tarpinstitucinis koordinavimas ir bendradarbiavimas, kuris įgalintų visas institucijas veikti drauge, siekiant padėti pacientui ir jo aplinkai gauti visas paslaugas kompleksškai.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos peticijų konstitucinio įstatymo 18 straipsnio 4 dalies 2 punktu, Komisijos išvada dėl peticijoje (2024-10-22 Nr. PC-41) išdėstytų prašymų ir siūlymų netenkinimo teikiama Vyriausybei.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisijos nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. spalio 4 d. nutarimu Nr. 1098 „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės Peticijų komisijos sudarymo ir jos nuostatų patvirtinimo“, 37 punktu, siūloma Sveikatos apsaugos ministerijai ir Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai:

stiprinti tarpinstitucinį bendradarbiavimą bei veiksmingiau koordinuoti veiksmus, siekiant vieno langelio principu teikti lengvai prieinamą, aiškią, paprastą informaciją apie galimybes gauti paslaugas pacientui ir šeimos nariams, nustatčius demencijos diagnozę;

parengti vizualinę priemonę, kurioje būtų aiškiai, paprastai ir suprantamai atvaizduotas paciento, kuriam nustatyta demencijos diagnozė, kelias: informacija, kokios paslaugos priklauso pacientui ir (ar) jo šeimos nariams, kas jas teikia ir kur dėl jų kreiptis, kokios paslaugų teikimo sąlygos ir pan., ir išplatinti šią priemonę asmens sveikatos priežiūros įstaigoms, visuomenės sveikatos biurams ir kitoms įstaigoms;

apsvarstyti poreikį suformuoti duomenų rinkinį, kuris galėtų objektyviai parodyti demencijos susirgimų metinį lygį / atvejų skaičių Lietuvoje ir išvengti galimų demencijos ligos klaidingo diagnozavimo dėl kitų ligų ar įprasto senėjimo, taip pat pacientams, kuriems nustatyta demencijos diagnozė, ir (ar) jų šeimos nariams teikiamų paslaugų taiklumą, veiksmingumą, savalaikiškumą, ir pradėti sistemškai rinkti šiuos duomenis.

Komisijos pirmininkas

Andrius Dubinas